

کد اختصاصی: ۹۹۲۰۱-۷۱۸۹۳

International Conference on The Second Phase of the Islamic Revolution : دومین همایش بین المللی گام دوم انقلاب اسلامی :

The School of Martyr Soleimani ;

مکتب شهید سلیمانی

A Model for Training Jihadi Civilization-Making Managers

الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز

International Conference on The School of Martyr Soleimani (ICSMS 2021)

Foundations and components of the command and management of General Ghassem Soleimani in the Thought System of Sayyed Hassan nasrollah and Its Effects on the Axis of Resistance

Behzad Ghasemi *

Abstract

Recognizing and understanding the indicators of command and management of the great martyr Haj Ghasem Soleimani is one of the important issues of human capital in the style of command deserves research. The school of Haj Qasim and the importance of its command and management have had a profound impact on the resistance front. For this reason, Soleimani's personality and school have been considered by many high-ranking domestic and foreign officials after his martyrdom as a prominent commander of the Islamic Resistance. In this article, the command and management style of the high-ranking martyr is examined from the perspective of Seyyed Hassan Nasrallah. This issue is considered in the article as a goal and indicator. The article tries to raise the knowledge of the indicators of command and management of Martyr Haj Qasem Soleimani and its results on the axis of resistance as the main question. The method used in the article is based on content analysis. The research findings are summarized and described in the form of tables including basic and organizational themes. In this study, four main themes were obtained, namely, "Special School and Movement/Reproduction of the School of Islam", "Personality Dimensions", "Expertise and Familiarity with War Techniques" and "Efficiency in Mission Environment /Senior Movement Management"; These four elements are the most important indicators of the command and management of Martyr Haj Qasem Soleimani. The command and management of General Soleimani is based on the mentioned factors and by relying on it, it has led to the victory of the Resistance Front against takfiri and terrorist groups, and by strengthening it, the axis of resistance has been strengthened and has included a larger geographical area.

Keywords: *Ghasem Soleimani, Command, Management and Leadership, Axis of Resistance, Seyed Hassan Nasrallah.*

* Behzad Ghasemi, Assistant Professor, Imam Hussein Comprehensive University, Tehran, Iran, Ghasemi.b@ihu.ac.ir, iD 0000-0003-0086-2535.

مبانی و مولفه‌های فرماندهی و مدیریت سپهبد قاسم سلیمانی در منظومه فکری سید حسن نصرالله و تاثیر آن بر محور مقاومت

بهزاد قاسمی *

چکیده

شناخت و پی بردن به شاخص‌های فرماندهی و مدیریت شهید عالی مقام سپهبد قاسم سلیمانی از مباحث مهم سرمایه انسانی در سبک فرماندهی در خور تحقیق است. مکتب حاج قاسم و اهمیت فرماندهی و مدیریت آن شهید عالی مرتبه تاثیر عمیقی در جبهه مقاومت گذاشته است. به همین منظور شخصیت و مکتب سلیمانی پس از شهادت ایشان به عنوان فرمانده برجسته مقاومت اسلامی، از سوی بسیاری از مسئولان عالی رتبه داخلی و خارجی مورد توجه قرار گرفته است. در این مقاله سبک فرماندهی و مدیریت آن شهید عالی مرتبه از منظر سید حسن نصرالله مورد بررسی واقع شده است. این موضوع در مقاله به عنوان یک هدف و شاخص در نظر گرفته شده است. مقاله کوشش دارد تا شناخت شاخص‌های فرماندهی و مدیریت شهید حاج قاسم سلیمانی و نتایج آن بر محور مقاومت را به عنوان سوال اصلی مطرح و بررسی نماید. روش مورد استفاده در مقاله مبتنی بر تحلیل مضمون است. یافته‌های پژوهش در قالب جدول‌هایی شامل مضامین پایه‌ای و سازمان دهنده جمع‌بندی و توصیف شده است. در این پژوهش، چهار مضمون اصلی یعنی «مکتب ویژه و نهضتی/ بازتولید مکتب اسلام»، «ابعاد شخصیتی»، «تخصص و آشنایی با فنون نوین جنگی» و «کارآمدی در محیط ماموریتی/مدیریت عالی نهضتی» به دست آمدند؛ این چهار عنصر از مهم‌ترین شاخص‌های فرماندهی و مدیریت شهید حاج قاسم سلیمانی هستند. فرماندهی و مدیریت سپهبد سلیمانی مبتنی بر عوامل مذکور بوده و با تکیه بر آن سبب پیروزی جبهه مقاومت در مقابل گروه‌های تکفیری و تروریستی شده و با تقویت آن محور مقاومت ارتقا پیدا کرده و با دستاورد نظری و محیط ماموریتی، سبب تقویت و توسعه گفتمان انقلاب اسلامی شده است.

کلیدواژه‌ها: قاسم سلیمانی، فرماندهی، مدیریت و رهبری، محور مقاومت، سید حسن نصرالله.

مقدمه

«به همه مسئولان کشورمان تذکر می‌دهم که در تقدم ملاک‌ها، هیچ ارزش و ملاکی مهم‌تر از تقوا و جهاد در راه خدا نیست و همین تقدم ارزشی الهی باید معیار انتخاب و امتیاز دادن به افراد و استفاده از امکانات و تصدی مسئولیت‌ها و اداره کشور و بالاخره جایگزین همه سنت‌ها و امتیازات غلط مادی و نفسانی بشود» (صحیفه امام خمینی، ج ۲۰، ۱۳۷۸: ۳۲۴). در واقع تقوا و جهاد در راه خدا یکی از مهم‌ترین ملاک و شاخص فرماندهی از منظر امام خمینی (ره) بیان شده است. تقوا و جهاد در زمان صلح و جنگ و تقوا و جهاد در سبک فرماندهی و مدیریت حاج قاسم سلیمانی در قالب سخت و نرم تجلی کرده است. در قالب سخت مقابله، مبارزه با استکبار و تروریسم بوده و جنبه نرم افزاری آن قدرت انقلاب اسلامی و مقاومت اسلامی در کشورهای اسلامی و عرصه بین‌المللی پخش شده است. در این نوشتار سعی شده سبک فرماندهی و مدیریت سپهبد سلیمانی از سخنان یکی از مسئولان نهضتی مقاومت اسلامی و از متولیان مهم جبهه مقاومت مورد بررسی قرار گیرد. تا با استخراج آن مهم‌ترین مولفه‌های سبک فرماندهی و مدیریت شهید سلیمانی از منظر سید حسن نصر الله بیان شده و تاثیر آن بر محور مقاومت آشکار گردد.

مقاومت در دین اسلام ریشه در کلام الهی دارد؛ در سوره مبارکه هود آیه ۱۱۲ «فَأَسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ» آمده پس همان‌گونه که فرمان یافته‌ای، استقامت کن؛ و همچنین کسانی که با تو بسوی خدا آمده‌اند باید استقامت کنند. بر این اساس، پیر مقاومت رسول خدا هست. تکلیف و اوج مقاومت سید الشهداء هستند. برای مقاومت آمادگی همه جانبه لازم است، در این باره گفتنی است که؛ نهضت‌ها بیانگر این حقیقت است که شکست‌ها و ضربات جبران‌ناپذیر همواره از مواضعی بر یک ملت یا نظام سیاسی مردمی وارد آمده است که نوعی غفلت و بی‌خبری از شرایط و غرور از قدرت و امنیت موجود و عدم آمادگی نسبت به عمل و عکس‌العمل متناسب با مقتضیات زمان در بین نیروهای تأثیرگذار وجود داشته است. قرآن کریم در آیه ۶۰ از سوره انفال می‌فرماید: «و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل ترهبون به عدو الله و عدوكم». در این آیه کریمه، از به کارگیری واژه کلی «قوه» می‌توان استنباط کرد که آمادگی و تجهیز برای مقاومت است. مقاومت پژوهی، شناخت دیپلماسی نهضتی و فرماندهان نهضتی از مهم‌ترین عرصه‌های مطالعاتی انقلاب اسلامی است. دغدغه و مسئله مقاومت اسلامی در سایه پژوهش‌های کیفی و شناخت ویژگی فرماندهان نهضتی می‌تواند به عنوان نقشه راه نهضت‌ها و بصورت کاربردی قابل استفاده سایر فرماندهان نهضتی باشد. در اهمیت این پژوهش گفتنی است که، تشخیص نیاز کنونی جهان اسلام و ارایه اصول، مبانی و سبک فرماندهی و مدیریت مناسب در این زمینه، از درجه اهمیت آن است. بر این اساس هدف این نوشتار، استخراج مولفه و شاخص‌های

فرماندهی و مدیریت شهید قاسم سلیمانی و تاثیر آن بر محور مقاومت است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مفهوم شناسی: معنی لغوی مقاومت از ریشه قوم و قیام است، زمانی که انسان برای انجام کاری به پا می‌خیزد و قیام میکند. بنابراین «مقاومت» به معنی آمادگی برای انجام کار است (مکارم شیرازی، ج ۶، ۱۳۵۳: ۶۱). در باره مفهوم شناسی مقاومت گفتنی است که، مقاومت به مفهوم ایستادگی و استقامت است (مکارم شیرازی، ج ۶، ۱۳۵۳: ۷۹). در واقع مقاومت و ایستادگی به معنی دوری از انحراف و در عمل پافشاری و ابرام بر عقیده و باور دینی است. قرآن کریم در آیه ۱۶۱ سوره انعام به استواری در دین و آیین پاک ابراهیم و دوری از شرک و عقاید باطل مشرکین اشاره کرده که در واقع عمل به آن به مفهوم مقاومت نیز هست. مقاومت اسلامی در برابر ظلم، تجاوز و اشغالگری، دین ستیزی، سلطه استکبار و متحدان آنها شکل گرفته و هدفش حفظ حقوق، دفع ستم، رفع اشغال، حفظ استقلال، جلوگیری از سلطه و حفظ دارائی‌ها مطابق آموزه‌ها و احکام دین می‌باشد. عدالت محوری، ظلم ستیزی دفاع از مظلوم و نفی سلطه کفار از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های آن هستند. مقاومت درونی مبارزه با امیال نفسانی و مقاومت بیرونی مبارزه با تجاوز، تهاجم و اشغالگری هست (میرقادری، کیانی، ۱۳۹۱: ۷۰).

در تعریف و مفهوم کنونی، مقاومت به حرکتی گفته می‌شود که در میان مردم یک قومیت نژادی و مذهبی یا یک کشور بر ضد اشغالگران بیگانه و یا حاکمیت جریان خاصی ایجاد شده است. گروه‌های مقاومت از نظر تاریخی دارای قدمت زیادی هستند که توسط مردم بر علیه جهان استعمار شکل می‌گرفت و برخی از آن‌ها موفق و برخی ناموفق بوده‌اند؛ ولی در دوران معاصر بیشتر جریان‌ها مقاومت بعد از استعمارگری اروپائیان در مناطق مختلف جهان آغاز شده است. در این نوشتار مقصود از مقاومت، به نهضت‌هایی اطلاق می‌شود، که در دوران جنگ جهانی دوم و پس از آن در کشورهای مستعمره و تحت قیمومیت و وابسته در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین شکل گرفت. این جنبش‌ها با هدف کسب استقلال سیاسی، اقتصادی و براندازی تسلط و نفوذ کشورهای استعماری و امپریالیستی شروع به مبارزه نظامی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی کردند که نتیجه کار این جنبش‌های مقاومت، استقلال و کوتاه کردن دست اشغال‌گران و استعمارگران و از بین بردن حکومت‌های وابسته به آن‌ها بوده است. یکی از ارکان اصلی جنبش‌های مقاومت، جامعه مقاوم است، این جامعه، جامعه‌ای است که مردم و به تبع آن دولت‌ها نسبت به اتفاقات و تهدیدهای پیرامون خود از جمله توسعه طلبی چه به صورت سخت افزاری و چه به صورت نرم افزاری یک قدرت برتر واکنش نشان داده و دچار استحاله نشده و در مقابل آن مقاومت و ایستادگی کرده و حاکمیت و برتری آن را بر شئون مختلف خود نمی‌پذیرند. جامعه مقاوم در مسیری مخالف مسیر جامعه منفعل عمل می‌کند تا مانع اشغال فیزیکی و

فرهنگی کشور خود شود.

مقاومت اسلامی در اصطلاح، دو مفهوم عام و خاص دارد. در مفهوم عام، شامل هر نوع مقاومتی که بر اساس آموزه‌ها و احکام دین توسط یک مسلمان و یا گروهی از مسلمانان در مقابله با تهاجم دشمنان اسلام و مسلمانان در هر مکان و هر زمان شکل می‌گیرد. اما در مفهوم خاص که شامل عبارت «محور مقاومت اسلامی» می‌باشد، عبارتست از مقاومت کشورها، سازمان‌ها، گروه‌ها و افراد، بر اساس اسلام در برابر تهاجم نظام سلطه و متحدان آن که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و همسو با این انقلاب، در سطح منطقه و با محوریت مسئله فلسطین و مقاومت در برابر تجاوزات اسرائیل تبلور یافت. در سال‌های بعد نیز مقاومت در برابر تجاوزات آمریکا و متحدان آن نیز بر آن افزوده شد. اینجا مقصود از محور مقاومت، همان «محور مقاومت اسلامی» در اصطلاح خاص است که رویکرد تاثیرگذاری و تقابل با منافع ایالات متحده در خاورمیانه متمرکز داشته و نقش محدود کنندگی رژیم صهیونیستی را دنبال می‌کند (شیرازی و پارسه، ۱۳۹۳: ۸۱).

تاریخ مقاومت اسلامی، در مفهوم عام آن، مصادف است با روزهای آغازین بعثت پیامبر اسلام (ص) که مسلمانان در برابر سرزنش‌ها، تهدیدها و فشارهای مشرکین و کفار ایستادگی و مقاومت نموده و تسلیم آن‌ها نشدند. بارزترین نمونه آن، مقاومت سه ساله گروه مسلمانان در شعب ایطالب بود. اما مقاومت در اصطلاح خاص آن بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سطح منطقه، در دوره معاصر باز تولید شده است. هر کشور، سازمان، گروه و یا فردی که مطابق آموزه‌های دین و همسو با انقلاب اسلامی ایران در برابر تجاوزات و ستمگری‌های نظام سلطه و متحدان آن بویژه رژیم صهیونیستی مقابله می‌نماید در محور مقاومت اسلامی قرار دارد. جمهوری اسلامی ایران، حزب الله لبنان، گروه‌های مقاومت در فلسطین، انصارالله در یمن، مردم عراق، سوریه و بحرین، از شناخته شده ترین اجزاء و اعضای محور مقاومت اسلامی در منطقه به شمار می‌آیند.

محور مقاومت اسلامی، طرف اصلی و خصم نظام سلطه و اسرائیل می‌باشد؛ در حالی که القاعده و داعش و دیگر گروه‌های همانند آن‌ها، ابزار نظام سلطه و در خدمت آن هستند. طرف‌های مقابل مقاومت؛ تمامی کشورها، سازمان‌ها، گروه‌ها و افراد در قالب نظام سلطه که در رأس آن‌ها ایالات متحده آمریکا و پس از آن رژیم صهیونیستی قرار دارند و در دشمنی با اسلام و مسلمانان بویژه مسلمانان منطقه، انقلاب اسلامی ایران و مردم فلسطین در یک همسویی و همکاری قرار گرفته‌اند. در منطقه غرب آسیا، عربستان، مهم‌ترین متحد نظام سلطه و صهیونیسم می‌باشد و در حدود چهار دهه گذشته پیوسته در مقابل محور مقاومت، قرار داشته است (محمدی قراسویی، ۱۳۹۶).

حفظ دین، حفظ انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران، باز پس‌گیری سرزمین‌های اشغالی در فلسطین، دفاع از تمامیت ارضی، حفظ استقلال و حق تعیین سرنوشت نیز جلوگیری از

غارث منابع و ثروت در عراق، سوریه، لبنان، یمن و بحرین، از جمله اهداف مشخص و عینی محور مقاومت می‌باشند. مقاومت، تمامی عرصه‌های زندگی اعم از؛ سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی را در بر می‌گیرد. هر عرصه‌ای که نظام سلطه، دین اسلام و مسلمانان و داشته‌های آن‌ها را مورد تجاوز و تعدی قرار می‌دهد، عرصه مقاومت را شکل می‌دهد. مقاومت در برابر سلطه، دست آوردهای زیادی در جهان و منطقه داشته است که از جمله آن‌ها می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد: حفظ انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران بعنوان محور اصلی «رهبری» و حامی مقاومت. کمک به حفظ، تقویت و تداوم مقاومت مردم فلسطین. شکسته شدن ابهت و اسطوره شکست ناپذیری نظام سلطه و صهیونیزم. گسترش و تقویت روحیه مقاومت در برابر نظام سلطه و صهیونیزم در جهان بویژه در جهان اسلام. شکل‌گیری هسته‌های جدید مقاومت مردمی در منطقه؛ مانند: گروه‌های مقاومت مردمی در عراق «حشد الشعبی» افغانستان «فاطمیون»، پاکستان «زینبیون»، سوریه «گروه‌های غازی و داوطلب مردمی» و یمن «انصارالله» از جمله آن‌ها هستند. شبکه‌ای شدن مقاومت بویژه در سطح منطقه غرب آسیا، زیرا گروه‌های مختلف مردمی مقاومت در یک جبهه در سوریه علیه نظام سلطه و صهیونیزم جنگیدند. قدرت یابی محور مقاومت اسلامی در عرصه‌های فرهنگی، امنیتی و نظامی، علمی و فنی، اقتصادی نیز هم افزایی قدرت در آنها از طریق فعالیت‌های شبکه‌ای است. همین که نظام سلطه و متحدانش با تمام توانمندی‌های وسیع سیاسی، رسانه‌ای، مالی، اطلاعاتی و امنیتی نیز نظامی خود در برابر محور مقاومت قرار گرفته و از شکست دادن آن عاجز شده‌اند، خود گویای میزان قدرت مقاومت هست. تجارب محور مقاومت در عرصه‌های مختلف بویژه در عرصه‌های اطلاعاتی، امنیتی و نظامی؛ از جمله دستاوردها و پیروزی‌های مقاومت در لبنان و فلسطین؛ خروج نیروهای رژیم صهیونیستی از لبنان در سال ۲۰۰۰، جنگ ۳۳ روزه در لبنان (۲۰۰۶)، جنگ ۲۲ روزه در غزه (۲۰۰۸-۲۰۰۹)، جنگ ۵۱ روزه در غزه (۲۰۱۴)، شکست داعش در عراق، پیروزی‌های پی در پی مقاومت در سوریه، پیروزی‌های انصارالله در یمن برخی از آن‌ها است.

به دلایل و عوامل مختلف، مقاومت اسلامی در برابر نظام سلطه و صهیونیزم گسترش خواهد یافت و تقویت خواهد شد. مهم‌ترین این دلایل و عوامل عبارتند از: افزایش تجاوزات، ستمگری‌ها و اقدامات جنایت آمیز نظام سلطه در جهان؛ بویژه علیه اسلام و مسلمانان، آشکار و علنی شدن این تجاوزات، ستمگری‌ها و اقدامات جنایت آمیز، آگاهی و تنفر روز افزون ملت‌ها نسبت به ماهیت و عملکرد نظام سلطه در جهان و بویژه در جهان اسلام، آگاهی در حال افزایش ملت‌ها نسبت به حقوق-بویژه حق سرنوشت- خویش، گرایش و علائق فزاینده به مقاومت، قدرت روز افزون مقاومت (محمدی قراسویی، ۱۳۹۶).

کارکردهای مقاومت اسلامی

- کارکرد نظامی: بسیج از ابتدای انقلاب سعی در آموزش نظامی مردم داشته است که مردم بتوانند در مواقع حساس از آمادگی دفاعی لازم برخوردار باشند، برای نمونه این موضوع در زمان جنگ تحمیلی و بعد از آن کارکردها و موفقیت‌هایی داشته است، امروزه نمونه گسترش آن در محور مقاومت است. برای نمونه حشد الشعبی در عراق.
- کارکرد فرهنگی: اندیشه مقاومت تلاش زیادی را در جهت تعمیق فرهنگ انقلاب اسلامی و مقاومت فرهنگ ایثار و شهادت‌طلبی در جامعه انجام می‌دهد برای مثال می‌توان به برگزاری یاد بود شهدا، جشنواره هنری و فرهنگی اشاره کرد. البته همچنان با شرایط کارکردی مطلوب فاصله وجود دارد.
- کارکرد اقتصادی: گروه مقاومت و بسیج مردمی تلاش زیادی در جهت کمک به اقتصاد مقاومتی کرده است و با تشکیل اردوهای جهادی و کارآفرینی‌های کوچک در جهت رفع محرومیت مناطق محروم اقدام کرده است.
- کارکرد امنیتی: یکی از کارکردهای مهم گروه مقاومت و بسیج بعد از انقلاب اسلامی کارکرد امنیتی آن است که این امر به دلیل گستردگی این نهاد در میان مردم و استفاده از ظرفیت مردمی موفقیت‌های زیادی در دفع تهدیدات امنیتی داشته است.
- کارکرد مناسب مقاومت اسلامی در چند سال اخیر موجب این شده است که این روش به عنوان یکی از الگوهای موفق برای سایر جنبش‌ها باشد و همین امر مقاومت اسلامی و خط آن را یکی از پیش‌ران‌های خارجی برای ایجاد و احیای جنبش‌های اسلامی محسوب می‌شود به گونه‌ای که با الگو گرفتن از خط مقاومت اسلامی می‌توانند بر دشمنان و توسعه‌طلبی داخلی و خارجی مبارزه کرده و با صبر استراتژیک خود و مقاومت در برابر زیاده‌خواهی به اهداف مطلوب خود دست یابند.

پیشینه پژوهش

امام خمینی (ره) از جمله بنیانگذاران حرکت مقاومت به شکل جدید در منطقه و جهان و همچنین بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران است. نگاه به همه پدیده‌ها باید از منظر دین باشد و بحث مقاومت را نیز باید از این منظر مورد بررسی قرار داد. با چنین تبیینی از مفهوم مقاومت و با نگاهی اجمالی به سابقه مقاومت، نگاه باید فراتر از موضوعات خاص نظیر مساله فلسطین و مقاومت در فلسطین باشد و تحولات یمن را نیز باید جزو لاینفک آن به شمار آورد.

مقاومت از نظر امام خمینی (ره) و نظام اسلامی که اکنون پرچمدار آن مقام معظم رهبری هستند، دارای مبانی دینی، قرآنی و اسلامی است. در واقع رفتن به سمت مقاومت، باید مبتنی بر اسلام اصیل

باشد. نظریه مقاومت و امت گرایی امام تحت این مولفه قابل تبیین است «اسلام نه دعوتش به خصوص معنویات است و نه دعوتش به خصوص مادیات است، هر دو را دارد (صحیفه نور، ج ۲: ۲۲۵). امام (ره) می‌خواست با وحدت و انسجام ملی و اسلامی و ایجاد همبستگی اسلامی بین مسلمانان، همه ملل اسلامی به استقلال و آزادی دست یابند، زیرا مسلمین باید برای به دست آوردن استقلال و آزادی این کلید پیروزی را به دست آورند و برای وحدت کلمه کوشش کنند (صحیفه نور، ج ۶، ۱۲۳-۱۲۲). که زمینه ساز مقاومت اسلامی است.

مردمی که با استکبار مواجه می‌شوند به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ گروهی، تن به ذلت و سازش می‌دهند و گروهی دیگر، دست به مقاومت می‌زنند. آنان که جلو مستکاران می‌ایستند، خداوند، آن‌ها را مومنین واقعی می‌داند که همچون پیامبر با کافران و مستکبران، شدید هستند اما در جبهه خود از رحمانیت برخوردار هستند. به این موضوع در آیه ۲۱ سوره فتح اشاره شده است.

در همین زمینه، مقام معظم رهبری فرموده‌اند: «تکفیر، یک عاملی برای دشمنان اسلام و دشمنان امت اسلامی است. نه فقط شیعه، بلکه اهل سنت را هم تکفیر می‌کنند. اهل سنت را هم، مسجدشان را، نمازشان را منفجر می‌کنند به نفع رژیم صهیونیستی، برای اینکه مردم را و مسلمان‌ها را به هم مشغول کنند تا غافل بشوند از مسئله مهم فلسطین و از حضور دشمن در دل دنیای اسلام غفلت کنند؛ هدف، این‌ها است. یک‌عده‌ای هم از روی ساده‌لوحی، بعضی هم البته از روی غرض، با آن‌ها همراهی می‌کنند، این را باید متوجه بود» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار کارگزاران حج، ۱۶/۶/۱۳۹۳). می‌توان گفت مسأله مقاومت در برابر ظالم و مستکبر، حرکتی است با منشا قرآنی و کسانی که در برابر ظالم مقاومت می‌کنند امر خداوند را اطاعت می‌کنند. نکته کلیدی مقاومت، نه گفتن به کسی است که قصد اعمال سلطه دارد. مقاومت اگر الهی و تحت عنوان بندگی خدا باشد، نصرت الهی شامل حال آن خواهد شد. مقاومت، کلیدی است برای رساندن انسان به عزت و اگر این مهم نباشد باید تن به خفت داد و در اسلام این مبارزه، «جهاد» نام دارد.

در این راستا، امروز برای حفظ منافع خود و ادامه مسیر بر اساس باورهای اسلامی، باید از مقاومت پشتیبانی کرده و آن را ادامه دهیم. نگاه ما به قضیه فلسطین باید کلان محور و ایدئولوژیک باشد و نباید از این نگاه صرف نظر کرد. سیاست گذاری و حمایت از مقاومت در خارج از مرزهای سرزمینی و کنار مرزهای رژیم صهیونیستی، همواره باید در دستور کار دست اندرکاران ج.ا.ایران برای بالا بردن امنیت ملی قرار گیرد. این موضوع را باید در قالب قاعده «هرکس» که سلاح خود را به سمت رژیم صهیونیستی نشانه رود، تحت حمایت ایران است را، مد نظر قرار داد. در این بخش پس از مفهوم شناسی و بررسی مفهوم مقاومت از منظر امامین انقلاب اسلامی، مولفه و شاخص های فرماندهی و مدیریت سپهد سلیمانی از سخنان دبیر کل حزب الله لبنان استخراج شده است. در این

گام نوشتار متن اصلی و سخنان سید حسن نصر الله پس از شهادت شهید حاج قاسم سلیمانی است؛ البته این نقل و قول‌ها از پیش از بین مطالب و بیانات متعدد انتخاب و در دسته‌های مورد نظر ساماندهی شده است. هر متن از بیانات و کلام در برگیرنده مضمون است که با مطالعه و تحلیل سخنان سید حسن نصرالله برداشت می‌شود. در واقع در گام اول تحقیق که از متن در اینجا متن اصلی مد نظر است که نقل قول‌هایی از دبیرکل حزب الله لبنان است قبلا انتخاب شده و در قالب کدهایی با شناسه مشخص ساماندهی شده‌اند. هر کدام از این نقل قول‌ها حاوی مضمونی است که این مضامین از کلام و صحبت‌های ایشان اخذ شده «مضامین پایه‌ای» مقاله هستند.

جدول ۱. مؤلفه‌های فرماندهی تحلیل مضمونی بیانات و سخنان سید حسن نصرالله درباره شهید عالی مقام

حاج قاسم سلیمانی (بر اساس سخنان دبیر کل حزب الله لبنان)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ای
۱	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	خیلی زود مشخص شد شخصیت حاج قاسم طوری است که یک فرمانده نظامی صرف نیست، بلکه مسائل امنیتی را هم خیلی عمیق و جدی می‌فهمد. یعنی یک آدم امنیتی به معنای تخصصی‌اش است. ضمن اینکه فهمش از مسائل سیاسی هم بسیار گسترده و پراهمیت است. حاج قاسم یک شخصیت جامع بود. یعنی احساس ما این نبود که تنها با یک ژنرال متخصص در زمینه‌ی نظامی جلسه می‌گذاریم، بلکه مسائل سیاسی، اقتصادی و فرهنگی را هم عمیقا و کاملا می‌فهمید، چه برسد به مسائل نظامی و امنیتی و اینها.	تفکر و تخصص شهید حاج قاسم جامعیت دارد و دارای ابعاد گسترده و چند وجهی است..
۲	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	اما بعد از اینکه ایشان مسئول نیروی قدس شد، خیلی به لبنان می‌آمد. این یک مشخصه بود که ان‌شاءالله در صحبت‌هایم درباره‌ی مکتب حاج قاسم خواهم گفت که این، جزئی از مکتب او بود. درست است که او فرمانده نیروی قدس بود، اما در تهران نمی‌نشست، بلکه به میدان‌های عملیات و خطوط مقدم می‌رفت. ایشان مدام و مستمرا به لبنان می‌آمد و چند روزی در لبنان می‌ماند. در نتیجه میان ایشان و برادران، فارغ از روابط کاری، دوستی‌های شخصی شکل گرفته بود. یعنی او و برادران، به لحاظ شخصی هم دوست همدیگر بودند. این در عرصه‌های دیگر هم بود.	شهید حاج قاسم دارای مکتب بود و این مکتب بین شخصیت و کار وی عجین شده بود.
۳	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهدای مقاومت،	ما با یک مکتب روبه‌رو هستیم. مکتب به معنای ایده، مجموعه ایده‌ها، فرهنگ یا یک روش معین در کار. مثال بزمن: چون این نیازمند تأمل و پژوهش است. ولی فقط اگر بخوایم فی البداهه مثالی زده باشیم: ایشان فرمانده یک نیرو در سپاه	مکتب شهید حاج قاسم دارای ایده، فرهنگ و روش و مشی خاص

ایشان است.	بود؛ می توانست در تهران بنشیند و به دیگران بگوید بیا باید این جا. بعد با آن ها جلسه بگذارد و به حرف هایشان گوش بدهد و مسائلشان را به صورت طبیعی و خوب پیگیری کند. و مثلا هر شش ماه یا یک سال هم سری به لبنان و سوریه و عراق و اینها بزند.	۱۳۹۸/۱۱/۲۴	
مجاهدت اخلاقی شهید حاج قاسم سبب علقه و پیوند در محور مقاومت شده است.	یکی دیگر از مزیت هایش این بود که به مجاهدان پشتگرمی می داد و نشان دهنده احترام و محبت او به آنها بود: همیشه من پیش شما می آیم، من در خدمت شما هستم. لازم نیست زحمت بکشید و به دفتر من در تهران بیایید؛ من می آیم. این، روی مسئولان این جا تأثیرات اخلاقی و روحی داشت. همین طور این موضوع این فرصت را به او می داد که همه ی نظرات را بشنود، نه فقط نظر کسانی را که به دفترش می رفتند. این کمک می کرد ذهنیت روشن تر و صحیح تری داشته باشد. یعنی حاج قاسم با برادران سوری، عراقی، فلسطینی و مسئولان مختلف میدان های کاری دیگرش هم روابط شخصی محکم و صمیمی داشت. این یکی از عوامل موفقیتش بود. پس اولاً حضور میدانی او، و ثانیاً روابط شخصی محبت آمیز و دوستانه ای که با مسئولان همه ی این میدان ها برقرار کرده بود در موفقیتش به شدت تأثیر داشتند.	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	۴
شهید حاج قاسم خستگی ناپذیر بود و دارای صبر و تحمل بالا بود.	جنبه ی دیگر، خستگی ناپذیری است. حاج قاسم خسته نمی شد. ما همه خسته می شویم و گاهی احساس می کنیم مسائل خیلی دارند به ما فشار می آورند، اما حاجی ساعت ها کار می کرد و حتی وقتی خسته می شد هم به کار ادامه می داد. مدیریت می کرد، تصمیم می گرفت. قدرتش در صبر و تحمل سختی ها و دشواری ها ویژه بود. اغراق نمی کنم. من تابحال کسی را ندیده ام که مثل حاج قاسم درد و بی خوابی را تحمل کند.	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	۵
سرعت، دقت، حجم و پیگیری کاری وی نشانه پرکاری شهید حاج قاسم بود.	یکی دیگر از ویژگی های پراهمیت شخصیت ایشان، پرکاری بود. پرکار به معنای [به فارسی:] پی گیری دائمی. گاهی شما با کسی توافقی می کنید و او بعد از یک یا دو هفته، شاید یک بار پی گیری کند، شاید هم نکند. اما حاج قاسم نه، روز دوم و سوم دقیقاً و پی در پی و فعالانه، اما نه عجولانه، پی گیری می کرد. این هم مثلاً بخشی از روش حاج قاسم بود. یعنی چیزی را که می شد در ۵ سال انجام داد باید در ۱ یا ۲ سال انجامش می داد. تا این حد مصمم بود و پشت سرهم پی گیری می کرد.	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	۶
شهید حاج	تواضع شدیدش. این تواضع خیلی مؤثر بود. می دانید	سید حسن	۷

<p>قاسم دارای تواضع بود.</p>	<p>که نظامیان چون در وضعیت جنگی هستند و احساس قدرت می‌کنند، گاهی به خودبرتربینی، تکبر و اینها دچار می‌شوند. اما حاج قاسم حتی در برخورد با آدم‌ها و مردم عادی هم بسیار متواضع بود. این‌ها بخشی از مکتب اوست. قاعدتا همه‌ی ما باید متواضع باشیم، اما این‌که فرماندهی با آن جایگاه، تا این حد متواضع باشد، خیلی مهم است.</p>	<p>نصرالله، به مناسبت چهل شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴</p>	
<p>شهید حاج قاسم دارای شجاعت، خطرپذیری و تجارب و اندوخته های جنگی و نظامی داشت.</p>	<p>وقتی از مکتب حاج قاسم صحبت می‌کنیم معنی‌اش خطرپذیری است. همیشه به دهان مرگ می‌رفت. می‌رفت خطوط مقدم. من در این زمینه با او اختلاف نظر داشتم. همیشه تلاش می‌کردم پشت خط بمانم، اما هیچ کدامان نمی‌توانستیم جلوی او را بگیریم تا به خطوط مقدم نرویم. مرد سختی‌ها و روزهای سخت بود. معمولاً ژنرال‌ها پشت جبهه می‌نشینند و لشکرها و تیپ‌ها یا گردان‌ها را مدیریت می‌کنند. منظورم ارتش‌های نظامی است، وگرنه جبهه‌ی ایران باز متفاوت بود. در هر صورت همه‌ی چیزهایی که باز هم می‌توانیم درباره‌ی مکتب حاج قاسم بگوییم، همه از مکتب امام خمینی، راهنمایی‌های حضرت امام خامنه‌ای (حفظه الله) و تجربه‌ی جنگ ایران گرفته شده. تجربه‌ی جنگ ایران به لحاظ فکری، فرهنگی، روانی و نظامی تجربه‌ی خیلی بزرگی بود. ما تجسم این تجربه‌ی عظیم را در شخصیت حاج قاسم دیدیم. طبیعتاً ما همیشه می‌کوشیدیم از رفتن او به خط مقدم جلوگیری کنیم ولی او همیشه نزد برادران در جنوب می‌رفت و برمی‌گشت.</p>	<p>سید حسن نصرالله، به مناسبت چهل شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴</p>	<p>۸</p>
<p>شهید حاج قاسم ویژگی ممتاز معنوی را در میدان ماموریت عملی می‌کرد.</p>	<p>به ما روحیه می‌داد و از ما به لحاظ معنوی و روانی پشتیبانی می‌کرد چون ما به شدت زیر فشار بودیم. حضور حاجی میان برادران در درجه اول روحیه‌بخش و یک پشتیبان معنوی و روانی بود. یعنی برادران در فضایی سرشار از اطمینان و متانت و آرامش و راحتی می‌نشستند و خوب فکر می‌کردند و حاجی در تمام این بحث‌ها، فکرکردن‌ها و برنامه‌ریزی‌ها مشارکت می‌کرد. ولی باز برای توضیح بیش‌تر: حاجی هر وقت ایده‌ای داشت آن را به کسی تحمیل نمی‌کرد. همیشه وقتی ایده‌ای داشت با بچه‌ها در میان می‌گذاشت و با آن‌ها بحث می‌کرد.</p>	<p>سید حسن نصرالله، به مناسبت چهل شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴</p>	<p>۹</p>
<p>شهید حاج قاسم خلاق و آینده نگر بود.</p>	<p>او یک شخصیت چندوجهی بود. یعنی یک فرمانده نظامی صرف نبود. از نظر سیاسی او یکی از بزرگ‌ترین تحلیل‌گران سیاسی و بلکه می‌توانم بگویم یک اندیشمند سیاسی بود. یعنی او صاحب فکر بود، نه این‌که فقط اخبار و اطلاعات را بخواند و تحلیل کند. او یک متفکر سیاسی بود و</p>	<p>سید حسن نصرالله، به مناسبت چهل شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴</p>	<p>۱۰</p>

	در فهم سیاسی، مشاهده‌ی اوضاع، پیش‌بینی آینده و راه‌حل‌هایی که ارائه می‌داد خلایقیت داشت.		
شهادت حاج قاسم دارای قوه تحلیل و پردازش بالا و همه‌جانبه داشت..	اطلاعاتی که در اختیار داشت اطلاعاتی گسترده و بزرگ و همه‌جانبه بود و از سوی دیگر عقل، خلایقیت، اندیشه و تحلیلش نیز صحیح بودند. لذا این‌ها او را دائما به سمت نتایج مهمی هدایت می‌کرد. بنابراین به نظر من شخصیت سیاسی حاج قاسم مهم‌تر از جنبه‌ی نظامی‌اش بود یا لاقلاً اهمیتش کم‌تر از جنبه‌ی نظامی‌اش نبود.	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهادی مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	۱۱
شهادت حاج قاسم کارآمد و توانایی مهار بحران وسیع با حداقل تجهیزات و کمترین زمان را دارا بود.	وقتی قضیه‌ی داعش در عراق پیش آمد و داعش بر بعضی استان‌های عراق مسلط شد، ساعت دوازده شب بود که رسید پیش من. یادم هست که گفت «الان ساعت دوازده شب است. من تا طلوع آفتاب صد و بیست تا فرمانده عملیاتی لبنانی از شما می‌خواهم!» من گفتم حاجی، الان ساعت دوازده شب است. من از کجا برای شما صد و بیست تا فرمانده عملیات بیاورم؟ گفت راه حل دیگری نداریم. اگر بخواهیم با داعش مقابله کنیم، از مردم عراق دفاع کنیم، از عتبات مقدسان دفاع کنیم، از حوزه‌ی علمیه و از کل این چیزی که الان در عراق هست دفاع کنیم، چاره‌ی دیگری نداریم. من از شما نیروی عملیاتی نمی‌خواهم، من از شما [به فارسی]: فرماندهان میدانی. برای همین من در سخنرانی‌ام گفتم که در طول بیست، بیست و دو سال روابط ما با حاج قاسم سلیمانی، او هرگز از ما چیزی نخواست.	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهادی مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	۱۲
محاسبه‌گری شهید حاج قاسم در چارچوب و قواعد مادی و محاسبات دنیوی محدود نبود؛ بلکه حقیقت تکلیف و توکل بود.	من به او گفتم. گفتم حاجی! بچه‌ها به من گفته‌اند که در راه بغداد به سامرا شما هم در کاروانی که به سمت سامرا می‌رفته بوده‌ای. این کار خطرناکی است. گفت آخر چاره‌ی دیگری نبود. من باید می‌رفتم که دیگران هم بیایند. وقت به‌شدت تنگ است. نمی‌توانیم با حساب‌گری بچنگیم. باید با حساب و کتاب دیگری بچنگیم. واقعا از آنچه در عراق می‌گذشت متأثر بود و حاضر بود هزار بار در عراق کشته شود تا مردم عراق و عتبات مقدسه و حوزه‌های علمیه را نجات بدهد و این خطر را از عراق و جمهوری اسلامی و کل منطقه دور کند.	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهادی مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	۱۳
رفتار و عمل شهید حاج قاسم در میدان نبرد باز تولید کننده مجاهدت صدر اسلام بود.	چرا حاج قاسم خود را در قلب حادثه می‌انداخت: چرا، او مدام و به‌شدت در خطر بود. یعنی حاج قاسم به واسطه‌ی حضورش در خطوط مقدم و میدان‌های نبرد عراق و همچنین سوریه، همیشه در معرض خطر بود. اما نمی‌پذیرفت پشت جبهه بماند. می‌رفت جلو و می‌خواست با چشم خودش ببیند و مستقیماً ارزیابی کند و با رزمندگان خطوط	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهادی مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	۱۴

	مقدم ارتباط برقرار کند و کنار آن‌ها باشد. روشش این بود. قاعدتا ما مدام در این باره با او بحث می‌کردیم.		
حضور شهید حاج قاسم در میدان جنگی بدست گیری ابتکار عمل و ایجاد ثبات بود.	برخی می‌گفتند حاج قاسم می‌خواهد شهید شود و دنبال قاتلش می‌گردد! به همین علت به این مناطق می‌رود. این حرف نادرست یا حداقل نادقیق است چون او حداقل می‌دانست مسئولیت شرعی دارد و جایز نیست خودش را بیپرده در معرض کشته شدن قرار دهد. این طور نبود. حاج قاسم دیدگاه خاص خودش را داشت که تا حد زیادی هم درست بود. می‌گفت این نبرد در عراق و سوریه نیازمند ایستادگی شدید و شجاعت بالا و پایداری در جبهه‌های نبرد است و این موضوع با مدیریت از پشت جبهه محقق نمی‌شود. مهم‌ترین فایده‌ی حضور فرماندهی در سطح حاج قاسم سلیمانی در جبهه‌ها، ایجاد ثبات روانی، روحی و معنوی بود. حضورش در جبهه‌ها به‌خودی‌خود به‌شدت به رزمندگان نیرو می‌بخشید و با وجود همه‌ی خطرات و دشواری‌ها به ثبات، ایستادگی و ماندن آن‌ها کمک می‌کرد.	سید حسن نصرالله، به مناسبت چهلم شهدای مقاومت، ۱۳۹۸/۱۱/۲۴	۱۵
مجاهدت و خستگی ناپذیری شهید حاج قاسم محور مقاومت را قوی کرده است.	پیروزی‌های خط مقاومت به برکت خون پاک وی افزایش خواهد یافت، همان‌سان که پیش از این با حضور دائمی و جهاد خستگی ناپذیر او گسترش یافته بود. همچنان قاتلان امریکایی ان‌شاءالله نخواهند توانست به هیچ کدام از اهدافشان از این جنایت عظیم دست یابند. و بالعکس، همه‌ی اهداف حاج قاسم به واسطه‌ی عظمت روح و خوش به دست برادران و فرزندان و شاگردان و مقاومتان و مجاهدان همه‌ی ملت‌های امت محقق خواهد شد؛ ملت‌هایی که زیر بار ذلت مستکبران و زورگویان نمی‌روند و در مقابل ایشان زانو نمی‌زنند.	سید حسن نصرالله جمعه ۳ ژانویه ۲۰۲۰م. ۷ جمادی الاولی ۱۴۴۱هـ	۱۶
شهید حاج قاسم فرمانده استراتژیست در سطح منطقه و فراتر از آن بود.	اسرائیل قاسم سلیمانی را خطرناک‌ترین شخص از زمان تأسیس این رژیم تا امروز برای آن بر می‌شمارد. قاسم سلیمانی را کسی توصیف می‌کند که رژیم اشغالگر فلسطین را با موشک‌هایی در سرتاسر منطقه محاصره کرده است. قاسم سلیمانی را خطر وجودی برای بقا و رژیمش می‌داند اما حتی جرأت کشتنش را ندارد. جمعه من متن‌هایی از برخی استراتژیست‌های بزرگ امریکایی خواندم که می‌گفتند: امروز عراق را از دست دادیم.	سخنرانی در مراسم ختم سیدالشهدای خط مقاومت، سردار حاج قاسم سلیمانی و فرمانده شهید، ابومهدی مهندس، ۱۳۹۸/۱۰/۱۵	۱۷
شهید حاج قاسم ابعاد و صفات شخصیتی وصف ناپذیر دارد.	اگر می‌خواستیم درباره‌ی شخصیت حاج قاسم، ویژگی‌ها، صفات، تدین، شجاعت، علم، معرفت، تفکر استراتژیک، تواضع، همه‌ی صفات زیبا، دستاوردها، زحمات، بی‌خوابی‌ها، جهاد و فداکاری‌های او و همچنین ابومهدی	سید حسن نصرالله، سخنرانی سید حسن نصرالله، دبیر کل حزب الله	۱۸

	<p>صحبت کنم باید ساعت‌ها و روزها و هفته‌ها حرف می‌زدیم. ان شاءالله برای این‌ها وقت دیگری پیدا خواهیم کرد.</p> <p>حاج قاسم پشت [پرده‌ی] مقاومتی بود که عراق را از اشغال سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۱ آزاد کرد. احساس می‌کنیم ما در آستانه‌ی یک پیروزی تاریخی و استراتژیک عظیم در سطح منطقه هستیم. این حادثه به ما سطح خشم و ناکامی و برافروختگی امریکا را نشان می‌دهد که دست به چنین گزینه‌ی احمقانه‌ای زده است.</p>	<p>لبنان، در مراسم ختم سیدالشهدای خط مقاومت، سردار حاج قاسم سلیمانی و فرمانده شهید، ابومهدی مهندس، ۱۳۹۸/۱۰/۱۵</p>	
<p>حضور و شهادت شهید حاج قاسم نیز در مکتب خود قابل تفسیر است.</p>	<p>ناکامی تمام عملیات‌های مخفیانه و قبلی ترور. تلاش‌های متعددی صورت گرفت. برخی از تلاش‌ها برای ترور حاج قاسم اعلام شد و بعضی هنوز محرمانه است. همان طور که حضرت رهبری هم فرمودند که او شایسته‌ی چنین شهادتی در چنین سطحی بود.</p> <p>من حاج قاسم و حاج ابومهدی و برادران همراهشان را می‌شناختم. آن‌ها به دنبال شهادت بودند اما شاید چیزی که حاج قاسم به آن دست یافت بیش‌تر از خواسته‌اش بود. او در پایان، همچون حسین، بی‌سر و همچون عباس، بی‌دست و پیکرش همچون علی‌اکبر قطعه قطعه شده بود. نمی‌دانم چنین تصویری در مخیله‌ی حاج قاسم و حاج ابومهدی وجود داشت یا نه...</p>	<p>سید حسن نصرالله، سخترانی سید حسن نصرالله، دبیر کل حزب الله لبنان، در مراسم ختم سیدالشهدای خط مقاومت، سردار حاج قاسم سلیمانی و فرمانده شهید، ابومهدی مهندس، ۱۳۹۸/۱۰/۱۵</p>	<p>۱۹</p>
<p>شهید حاج قاسم دارای تجارب جنگی و نظام ارزنده داشت که آن را آموزش میداد.</p>	<p>هیچ چیز از ما نخواست. حتی برای ایران چیزی از ما نخواست. بله، این تنها درخواستی بود که از ما کرد و آن هم برای عراق بود که این فرماندهان میدانی را از ما خواست. او گفت من رزمنده نمی‌خواهم؛ الحمدلله رزمنده در عراق زیاد است. داوطلب خیلی هست. ولی به فرماندهانی برای مدیریت این رزمنده‌ها احتیاج داریم؛ این برای انتقال تجربه و مهارت و آموزش است. تا از من هم تعهد نگرفت که تا دو یا سه روز بعدش من بقیه‌ی برادران را برایش اعزام کنم راه نیفتاد! من آن شب احساس کردم تمام دنیای حاج قاسم عراق و این نبرد است. یعنی واقعا در این نبرد غرق شده بود و معتقد بود این نبرد سرنوشت‌ساز است و نباید در آن سهل‌انگاری کنیم.</p>	<p>سید حسن نصرالله، سخترانی سید حسن نصرالله، دبیر کل حزب الله لبنان، در مراسم ختم سیدالشهدای خط مقاومت، سردار حاج قاسم سلیمانی و فرمانده شهید، ابومهدی مهندس، ۱۳۹۸/۱۰/۱۵</p>	<p>۲۰</p>
<p>شهید حاج قاسم دارای تجارب و فنون جنگی و موفق بود.</p>	<p>اولین دیدار ما در لبنان بود. بعد از اینکه ایشان به فرماندهی نیروی قدس منصوب شد، آمد لبنان. چون تا آن زمان حاج قاسم یا در ایران توی جبهه‌های جنگ بود، یا در استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان و ... مسئولیت داشت.</p>	<p>سید حسن نصرالله، سخترانی سید حسن نصرالله، دبیر کل حزب الله لبنان، در مراسم ختم سیدالشهدای</p>	<p>۲۱</p>

		خط مقاومت، سردار حاج قاسم سلیمانی و فرمانده شهید، ابومهدی مهندس، ۱۳۹۸/۱۰/۱۵	
مکتب حاج قاسم جاذبه و منحصر به فرماندهی خاص بود.	اما مکتب حاج قاسم یعنی رفتن به عرصه‌ی عملیات و میدان عمل. رفتن به سوی دیگران. از سال ۱۹۹۸، یعنی تقریباً ۲۰ سال پیش که حاج قاسم را شناختیم و رابطه‌مان با او شروع شد، دفعات خیلی کمی ما پیش او رفتیم. همیشه او بود که می‌آمد پیش ما. طبیعتاً این حضور در عرصه و میدان باعث می‌شد این‌جا همه‌ی برادران را ببیند و خودش مستقیماً به میدان برود و حرف رزمندگان و مجاهدان را بشنود. این کار مزیت خیلی زیادی در زمینه‌ی مدیریت و فرماندهی برایش ایجاد می‌کرد.	سید حسن نصرالله، سخنرانی سید حسن نصرالله، دبیر کل حزب الله لبنان، در مراسم ختم سیدالشهدای خط مقاومت، سردار حاج قاسم سلیمانی و فرمانده شهید، ابومهدی مهندس، ۱۳۹۸/۱۰/۱۵	۲۲

جدول ۲. تبدیل نقل قول به مضامین پایه و مضمون پایه‌ای به مضامین سازمان دهنده و فراگیر

ردیف	مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
۱	شهید حاج قاسم ابعاد و صفات شخصیتی وصف ناپذیر دارد.	قرآن مدار، ولایت مدار	مکتب
۲	حضور و شهادت شهید حاج قاسم نیز در مکتب خود قابل تفسیر است.	ابتکار عمل، امت‌گرایی	ویژه و نهضتی/ مکتب
۳	شهید حاج قاسم ویژگی ممتاز معنوی را در میدان ماموریت عملی می‌کرد.	اخلاص، تقوا، توکل به خدا	بازتولید مکتب اسلام
۴	محاسبه‌گری شهید حاج قاسم در چارچوب و قواعد مادی و محاسبات دنیوی محدود نبود؛ بلکه حقیقت تکلیف و توکل بود.	نماز شب، تهجد و انس با ادعیه و...	
۵	رفتار و عمل شهید حاج قاسم در میدان نبرد باز تولید کننده مجاهدت صدر اسلام بود.	ایمان به خدا	
۶	تفکر و تخصص شهید حاج قاسم جامعیت دارد و دارای ابعاد گسترده و چند وجهی است.	شخصیت دینی، نظامی، فرهنگی و اسلامی	ابعاد شخصیتی چند وجهی
۷	شهید حاج قاسم دارای مکتب بود و این مکتب بین	انقلابی	

		شخصیت و کار وی عجیب شده بود.	
	نهیضتی و جهادی	مکتب شهید حاج قاسم دارای ایده، فرهنگ و روش و مشی خاص ایشان است.	۸
	تواضع و حلم	شهید حاج قاسم دارای تواضع بود.	۹
	صبور و مقاوم	شهید حاج قاسم خستگی ناپذیر بود و دارای صبر و تحمل بالا بود.	۱۰
تخصص نظامی و آشنایی با فنون جنگی جدید و نو	دارای تخصص نظامی بالا و انتقال آن	شهید حاج قاسم دارای تجارب جنگی و نظام ارزنده داشت که آن را آموزش میداد.	۱۱
		شهید حاج قاسم دارای تجارب و فنون جنگی و موفق بود.	۱۲
	قدرت فرماندهی و نفوذ بالا	مکتب حاج قاسم جاذبه و منحصر به فرماندهی خاص بود.	۱۳
		حضور شهید حاج قاسم در میدان جنگی بدست گیری ابتکار عمل و ایجاد ثبات بود.	۱۴
	جسور، شجاع و فداکار	سرعت، دقت، حجم و پیگیری کاری وی نشانه پرکاری شهید حاج قاسم بود.	۱۵
		شهید حاج قاسم دارای شجاعت، خطر پذیر و تجارب و اندوخته های جنگی و نظامی داشت.	۱۶
کارآمدی در محیط ماموریتی/مدیریتی ت عالی نهضتی	قدرت تعقل و تفکر معطوف به افق بلند	شهید حاج قاسم خلاق و آینده نگر بود.	۱۷
		شهید حاج قاسم دارای قوه تحلیل و پردازش بالا و همه جانبه داشت.	۱۸
	ابتکار عمل بالا و توانمند در مدیریت، کنترل و مهار بحران وسیع	مجاهدت اخلاقی شهید حاج قاسم سبب علقه و پیوند در محور مقاومت شده است.	۱۹
		شهید حاج قاسم کارآمد و توانایی مهار بحران وسیع با حداقل تجهیزات و کمترین زمان را دارا بود.	۲۰
	دارای راهبردانقلابی و نهضتی	مجاهدت و خستگی ناپذیری شهید حاج قاسم محور مقاومت را قوی کرده است.	۲۱
		شهید حاج قاسم فرمانده استراتژیست در سطح منطقه و فراتر از آن بود.	۲۲

روش شناسی پژوهش

در این پژوهش تحلیل مضمون با روش شبکه مضامین انجام شده است. مقاله حاضر ملزم به سیر فرایند ویژه تحقیق و تمرکز بر عناصری مشخص است. در این مقاله، توجه به چهار عنصر مبتنی بر موضوع اصلی صورت گرفته است؛ نوع تحقیق، راهبرد تحقیق، روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات و روش

تجزیه و تحلیل داده‌ها است (مارشال و راسمن، ۱۳۹۰: ۱۲۵). بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون که از روش‌های کارآمد و کیفی (بروان، ۲۰۰۶: ۱۲۱) در این نوع موضوعات هست استفاده شده است. این مقاله از جمله پژوهش‌های اکتشافی - توصیفی است. از حیث نتیجه‌بنیادی، توانایی کاربردی را داشته و از نظر جمع‌آوری اطلاعات کیفی است. بر اساس راهبرد از روش تحلیل مضمون برای تحلیل داده‌ها و کدهای کلان به دست آمده از متن اصلی نقل قول‌ها و بیانات استفاده شده است. نمونه نقل قول‌ها در این مقاله ۲۲ عنوان از سخنان سید حسن نصرالله می‌باشد. دلیل انتخاب تعداد مشخصی از سخنرانی و مطالب در این نوشتار به علت حجم زیاد و گستردگی مباحث مربوط به مکتب قاسم سلیمانی و دشواری دسته‌بندی و انسجام علمی تمام آن‌ها بود. با توجه به اینکه موضوع مقاله استخراج مولفه‌های اصلی فرماندهی و مدیریت سپهبد سلیمانی است سعی شده بیشتر بیانات مرتبط با این موضوع بصورت دقیق بررسی و مطالعه شده و از بین آن‌ها انتخاب شوند. از این رو سخنرانی و نظرات سید حسن نصرالله چندین بار مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته و از این رو ۲۲ متن انتخاب شده است. این انتخاب و دقت در آن نتایج اطمینان بخش تری را خواهد داشت. و سپس مباحث کلیدی کد گذاری شده است و از نقل قول‌ها و متن مضامین پایه شکل گرفته است. تجزیه و تحلیل داده‌ها از آنجایی که تحلیل داده‌های این پژوهش بر مبنای فرایند تحلیل مضمون است، بنابراین تحلیل‌ها و یافته‌های پژوهش بر این اساس خواهد بود.

گام نخست؛ آشنایی و بررسی متن‌ها و انتخاب داده‌ها و نقل قول‌ها است. گام اول هسته مرکزی تحقیق است که مضمون پایه و کدگذاری اولیه بر اساس متن انجام می‌شود. به تعبیری در این مرحله محقق آمادگی دست یافتن به مضامین را شروع کرده و در مسیر هدایت به سمت مضامین جدید در فرایند تحلیل است (استراس و کوربین، ۱۳۸۷: ۲۵۴).

گام دوم؛ تولید مضامین پایه و کدگذاری اولیه است که مولفه‌ها در این مرحله استخراج می‌شوند. در این مرحله محقق پس از آشنایی و مطالعه داده‌ها، از بین آن‌ها انتخاب کرده است. در واقع در این مرحله کدگذاری‌ها از نقل قول‌ها و بیانات بدست می‌آید. برای درک بهتر و بهره‌گیری بصورت عبارات کوتاه و واژگان دارای بار معنایی هستند. مولفه‌های استخراج شده در این مرحله مهم است؛ به تعبیری در این گام کدگذاری نباید منجر به مضامین تکراری، نامفهوم و گنگ شود (استراس و کوربین، ۱۳۸۷). همچنین مضامین پایه باید دامنه تحقیق را پوشش دهد (اترید و استرلینگ، ۲۰۰۱)؛ زیرا هر گونه گستردگی دامنه مضامین و نقص تولید مضامین پایه، پژوهش را در دستیابی به یافته‌های دقیق و نو را ناکام خواهد گذاشت. این مرحله درجه ورود به بحث جدید است (درخشه، افتخاری و ردادی، ۱۳۹۴: ۵۷).

گام سوم؛ تولید مضامین سازمان دهنده با عبارات و واژه‌های کوتاه که مقوله موضوع در این مرحله استخراج می‌شود. در گام سوم تحقیق با کدگذاری مضامین سازمان دهنده شکل گرفته؛ ولی در مرحله کلی است. کدهای تولید شده در قالب مضامین دسته بندی شده و هریک از داده‌ها و مضامین سازمان دهنده برای مضامین فراگیر آماده می‌شود. به تعبیری در این مرحله بایستی مضامین پایه که کلی هستند با هم ادغام شوند (استراس و کوربین، ۱۳۸۷) و مضامین جدید را تولید کنند. در واقع در این مرحله محقق در تلاش است از میان مضامین سازمان دهنده دسته‌بندی و ترتیب‌بندی را انجام داده و عناوین فراگیر را از میان داده‌ها استخراج کند. این مرحله از روش تحقیق علاوه بر زمان‌بر بودن نیاز به دقت و ظرافت ویژه دارد؛ زیرا با وجود انبوهی از داده خام که برخی ارتباط موضوعی ندارند باید به لحاظ معنایی ارتباط ایجاد کرد (منصوریان، ۱۳۸۶: ۳۹). در این گام ارتباط موضوعی باید از پیوند انتزاعی و کاربردی مشترکی برخوردار باشد.

گام چهارم؛ مضامین فراگیر و ابعاد در این مرحله استخراج شده و مضامین کشف شده منبع اصلی تشکیل دهنده و تغذیه کننده مرحله بعد است که، در گام پنجم تحلیل شبکه مضامین و الگو سازی است که با پالایش مضامین فراگیر شبکه مضامین بر اساس محتوا و موضوع دسته‌بندی شده و در گام ششم و نهای؛ توصیف الگوهای کشف شده است. در این مرحله نیز قابل توضیح است که هر کدام از مضامین فراگیر که شبکه مضامین را شکل داده و تولید الگو کرده است. اگر برخاسته و مستخرج از متن اصلی «نقل قول و بیانات» نباشد به درستی انجام نشده (استراس و کوربین، ۱۳۸۷). برای برآورد و کشف مضامین و ارائه الگو مقاومت در بررسی اعتبار و تایید الگو یافته نو و دقیق را نخواهد داشت.

یافته‌های پژوهش

در مرحله اول از تجزیه تحلیل مضمون سخنرانی‌ها و اظهار نظرهای مختلف و متن است از متن اصلی مضمون‌های پایه‌ای بدست می‌آید. در این گام نوشتار متن اصلی و سخنان سید حسن نصر الله پس از شهادت شهید حاج قاسم سلیمانی است؛ البته این نقل و قول‌ها از پیش از بین مطالب و بیانات متعدد انتخاب و در دسته‌های مورد نظر ساماندهی شده است. هر متن از بیانات و کلام در برگیرنده مضمون است که با مطالعه و تحلیل سخنان سید حسن نصرالله برداشت می‌شود. در واقع در گام اول تحقیق که از متن در اینجا متن اصلی مد نظر است که نقل قول‌هایی از دبیرکل حزب الله لبنان است قبلا انتخاب شده و در قالب کدهایی با شناسه مشخص سازماندهی شده‌اند. هر کدام از این نقل قول‌ها حاوی مضمونی است که این مضامین از کلام و صحبت‌های ایشان اخذ شده «مضامین پایه‌ای» مقاله هستند.

تبدیل مضامین و استخراج مضامین سازمان دهنده: بررسی و تبدیل متن و نقل قول مضامین

پایه‌ایی استخراج شدند. حاصل مضامین پایه انتخاب ۲۲ نمونه از نقل قول مستقیم سخنان سید حسن نصرالله درباره شهید حاج قاسم از میان تعداد زیاد و مختلفی از مباحث درباره ایشان بود، که با تبدیل مضامین پایه به مضامین سازمان دهنده یک دسته‌بندی منسجم درباره فرماندهی و مدیریت بدست آمد.

تبدیل مضامین سازمان دهنده به مضمون فراگیر: در این مرحله از میان مضامین سازمان دهنده متعدد باید به یک مضامین انتزاعی و عینی دست پیدا کرد. در این مرحله مضامین اصلی از دل مضامین سازمان دهنده به چند مولفه اصلی می‌رسد که باید توصیف شوند.

استخراج و توصیف شبکه مضامین: با بررسی و استخراج مضامین فراگیر، مقاله حاضر به چهار مضمون فراگیر دست یافت که هر یک از مضمون توصیف خواهند شد.

مکتب ویژه و نهضتی / باز تولید مکتب اسلام: ایمان به خدا، اخلاص، تقوا، توکل به خدا، قرآن مدار، اهمیت دادن به نماز، ولایت مدار، نماز شب، تهجد و انس با ادعیه، ابتکار عمل، امت گرایی از مهم ترین شاخص‌های استخراج شده مکتب ویژه شهید سلیمانی هستند. اگر فرمانده و مدیر نهضتی متعهد به اسلام باشد و در مقابل قدرت‌های بزرگ از جمله آمریکا و متحدان آن ایستادگی کند، محور مقاومت پیروز خواهد شد. استقامت و پایداری سپهبد سلیمانی مبتنی بر مکتب اسلام بود و همان سبب تاثیر گذاری بر جبهه مقاومت شده و پیروز شد. همان طور که امام خمینی (ره) فرمودند زنده نگه داشتن روح ایمان و اسلام زمینه حل مشکلات است، به معنای واقعی در تفکر و عمل سپهبد سلیمانی وجود داشت. «اگر روح اسلام در افراد باشد همانطور که امروز در سرتاسر جبهه‌ها می‌بینید، همه مسائل حل می‌شوند» (صحیفه امام خمینی، ج ۱۷، ۱۳۷۸: ۱۱۲). در نتیجه سبک فرماندهی و مدیریت شهید سلیمانی مبتنی بر مکتب اصیل اسلامی و بر گرفته از اندیشه امامین انقلاب اسلامی بود. مکتب امامین انقلاب اسلامی، قرائت اصیل مبتنی بر ایجاد و استقرار حکومت عدل اسلامی و حاکمیت الهی بوده است. حضرت امام با هدف برپایی و تحقق حاکمیت الهی، تحقق آرمان‌های الهی را وسیله‌ای برای رسیدن به مقاصد مکتبی و اتصال جامعه بشری به تعالی انسان تلقی کرد. برپایی جامعه عدل اسلامی، یکی از آرمان‌های مردم در جریان انقلاب اسلامی به شمار می‌آید. مقام معظم رهبری نیز با ارائه تئوری تمدن نوین اسلامی در جهت تمدن سازی، تحقق حاکمیت الهی و آرمان الهی را ضروری می‌دانند. مکتب ویژه نهضتی شهید سلیمانی بر اساس آن بود.

ابعاد شخصیتی: اخلاق نیکو، تواضع، شایستگی، انعطاف پذیر، قناعت گر، امانتدار، راستگو، شجاع، چند وجهی بودن شخصیتی دینی، نظامی، فرهنگی، اخلاقی از عوامل و متغیرهای مهم شخصیتی شهید سلیمانی به شمار می‌آیند. علاوه بر متغیرهای ذکر شده در مولفه شخصیتی، شجاعت و سلطه و نفوذ ناپذیری از مهمترین متغیر موثر بر محور مقاومت بوده است.

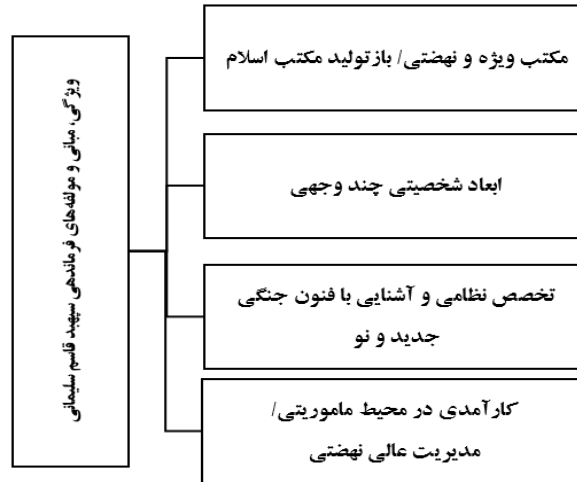
نفی سلطه در داخل مترادف نفی استبداد و در خارج مساوی با نفی وابستگی به قدرت‌های بزرگ سلطه‌گر و رهایی از سیاست‌ها و اهداف استعمارگرانه آن‌ها بود. برای کسب استقلال، باید از لحاظ فکری و اندیشیدن مستقل بود. امام خمینی (ره) به عنوان رهبر انقلاب، از جمله راهکارهای مستخرج از آموزه‌های دینی را مواجهه با سلطه‌جویی مستکبرین و قیام و ایستادگی در برابر ظلم و ستم دانست. ایشان، با توسل به «اصل توحید» بر این باور بود که «انسان، تنها در برابر ذات اقدس حق باید تسلیم شود و از هیچ انسانی نباید اطاعت کند، مگر این که اطاعت او اطاعت خداوند باشد» (امام خمینی، ۱۳۶۹: ج ۴: ۱۶۶). بر این اساس، محور هر گونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی به عنوان یکی از آرمان‌های انقلاب اسلامی مطرح شد. تشکیل حکومت مبتنی بر قواعد و قوانین اسلامی و استقلال واقعی از بیگانگان سهم‌الایی در اظهارات ایشان داشت. امام (ره) با تأکید بر استقلال بر این باور بودند «ارزش حیات به آزادی و استقلال است» (امام خمینی، ۱۳۶۹: ج ۴: ۱۱۴). امام (ره) می‌فرمایند: «ملت اسلام پیرو مکتبی است که برنامه‌های آن مکتب در دو کلمه «لا تظلمون و لا تظلمون» خلاصه می‌شود. ایشان بیان می‌دارد که زیر بار سلطه نرفتن، نیاز به عدم وابستگی به ساختاری‌های قدرت سلطه‌گر و نیز عدم تعهد به قدرت‌های مستبد می‌باشد. می‌فرمایند: مسلمانان تحت سلطه کفار نباشند. خدا برای هیچ یک از کفار، سلطه بر مسلمانان قرار نداده است و نباید مسلمانان این سلطه کفار را قبول کنند (امام خمینی، ۱۳۷۸: ج ۱۴، ۶۸-۳۶).

تخصص و آشنایی با فنون جنگی: توان برنامه ریزی، آینده نگر، خلاق و مبتکر، ریسک پذیر، قاطع، توان سازماندهی، توان هدایت و راهنمایی، شجاعت و داشتن سوابق مناسب در جنگ، قدرت بسیج کنندگی، مدیریت بحران و مهار جنگ از مهمترین شاخص‌های فنون جنگی و فرماندهی شهید سلیمانی به شمار می‌آیند.

کارآمدی در محیط ماموریتی/مدیریت عالی نهضتی: در برابر ضعف خیرخواه و دل‌رحم بوده و در عین حال نسبت به دشمنان دارای اقتدار بود، یعنی عملی ساختن قاعده نفی سیل. در مقابل دشمن سپاهیان اسلام از موضع اقتدار برخورد میکردند. حضور در بحران و مدیریت آن از منظر سلیمانی یک فرصت است. سپهبد سلیمانی در این باره فرمودند «من با تجربه این را می‌گویم که میزان فرصتی که در بحران‌ها وجود دارد در خود فرصت‌ها نیست. اما شرط آن، این است که ترسید و ترسیم و نترسانیم» (سلیمانی، ۱۳۹۸).

کارآمدی در محیط ماموریتی یعنی موفقیت در جبهه مقاومت است. مدیریت عالی نهضتی در واقع مصداق عینی حمایت از مظلوم و مبارزه با ظالم است؛ به عبارت دیگر، شیوه‌های استکبارستیزی دوگانه است: نخست، مبارزه با مستکبران و سلطه‌گرانی که مهم‌ترین عامل استضعاف ملل هستند، دوم، حمایت و پشتیبانی از ملت‌های مستضعف که معلول ناآگاهی از یک طرف و خشونت ساختاری

نظام سلطه از طرف دیگر می‌باشد. همان‌گونه که امام خمینی (ره) فرموده‌اند، ما طرفدار مظلوم هستیم. در هر کجای دنیا باشد.

شکل شماره (۳): مدل نهایی پژوهش

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

الف. نتیجه‌گیری

در این نوشتار مفهوم مقاومت اسلامی در راستای شناخت مدیریت و فرماندهی شهید قاسم سلیمانی مورد بررسی قرار گرفت. هدف مقاله شناسایی مولفه و شاخص‌های فرماندهی و مدیریت شهید سلیمانی از منظر سید حسن نصرالله به عنوان یکی از متولیان نهضتی بوده است. لازم به توضیح است که، انقلاب اسلامی بنا بر ماهیت و اهداف خود که از مکتب اسلام سرچشمه می‌گیرد، نه تنها در بعد ملی، احیاگر طرح‌ها و برنامه‌ها و نظریه‌های خاص برای حکومت و دولت‌مداری بوده است، بلکه در سطح جهانی نیز با توجه به جهان‌شمولی مکتب اسلام، افکار و نظریات خاصی دارد و مفاهیم، واژه‌ها و اصطلاحات خاص و ویژه‌ای را ابداع کرده است که برخی از آنها، خود دنیای خاصی از اندیشه‌های ناب را دربردارد. در میان این واژه‌ها و اصطلاحات نوین، می‌توان به عنوان‌هایی همچون مستضعفین، ملت‌های محروم، مستکبرین، جهان‌استکباری یا حاکمیت مستضعفین اشاره کرد. که اندیشه «نهضتی»، «مقاومت اسلامی» و «دیپلماسی نهضتی» مبین آن بوده که دارای مفهوم و کارکرد ویژه خود است که این پژوهش بر اساس رویکرد نظری مقاومت اسلامی و فرماندهی و مدیریت شهید قاسم سلیمانی در چارچوب دیپلماسی نهضتی مورد بررسی قرار گرفته است.

در این مقاله سعی شد تا در راستای پرسش اصلی پژوهش، عوامل و متغیرهای مهم و موثر در سبک فرماندهی و مدیریت شهید سلیمانی از سخنان سید حسن نصرالله استخراج و دسته‌بندی شود.

از جنبه نوآوری مقاله حاضر علاوه بر استفاده از روش تحلیل مضمون و استخراج مضامین پایه از تعداد زیادی از سخنرانی، سید حسن نصر الله با تدقیق بیشتری استخراج و بررسی شده و بر اساس مولفه های شناسایی شده و متغیرهای درون هریک از عوامل؛ علاوه بر اینکه نشان دهنده موفقیت سبک و نوع فرماندهی شهید سلیمانی در محیط ماموریتی بوده است. از سوی دیگر به عنوان یک مدل و الگوی موفق میتواند به صورت کاربردی مورد استفاده سایر افراد، متولیان و فرماندهان عرصه مقاومت مورد استفاده قرار گیرد.

نتایج تحلیل مضمون بر اساس فراوانی کدها نشان داد؛ سبک فرماندهی و مدیریت سپهبد سلیمانی مشتمل بر چهار بعد یا حیطه و ۲۲ مولفه است. بعد مکتب ویژه و نهضتی / باز تولید مکتب اسلام، ابعاد شخصیتی، تخصص و آشنایی با فنون جنگی و کارآمدی در محیط ماموریتی/مدیریت عالی نهضتی در این مقاله بر اساس روش تحلیل مضمون شناسایی و تایید شدند. نتایج تحقیق مبتنی بر عوامل و یافته های توصیفی نشان داد که با وجود شرایط پیچیده، دشوار و بحرانی منطقه غرب آسیا و فشارهای متعدد آمریکا و رژیم صهیونیستی و ارتجاع منطقه بر جنبش های مقاومت اسلامی، متولیان نهضتی و فرماندهان جبهه مقاومت با پایبندی بر اصول فرماندهی شهید سلیمانی و استفاده از سبک مدیریتی ایشان میتواند محور مقاومت را تقویت کرده و دامنه جغرافیایی آن را نیز افزایش دهد. در مورد تاثیر فرماندهی سپهبد سلیمانی بر متغیر وابسته یعنی محور مقاومت یافته ها حاکی از آن هستند که بین بعد عوامل و مولفه های فرماندهی و مدیریت و محور مقاومت رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد.

ب. پیشنهاد

- مطالعه و پژوهش جدی پیرامون مقاومت اسلامی و مکتب سپهبد سلیمانی در مجامع علمی دانشگاهی در سطح جهان اسلام و علی الخصوص مراکز علمی و پژوهشی کشورهای عضو محور مقاومت.

- شناخت و ثبت تجارب فرماندهی و مدیریت سپهبد سلیمانی در عرصه نظامی و تحلیل و کاربست نوآوری های نظامی و دفاعی محور مقاومت.

- برگزاری چنین همایش هایی در زمینه مکتب سپهبد سلیمانی در خارج از ایران و به درخواست، برنامه ریزی و مدیریت کشورهای اسلامی همسو و محور مقاومت.

- برگزاری کارگاه های تربیتی - آموزشی در زمینه مکتب سپهبد سلیمانی در دانشگاه ها و مراکز آموزشی دانشگاهی و نظامی در کشورهای اسلامی.

- علاوه بر توجه و استفاده از سایت ها، وب سایت ها و فضای مجازی در راستای تبلیغ مکتب مقاومت و سپهبد سلیمانی، مطالعه عمیق، علمی و تولید نظریه و برگزاری های کرسی های نظریه پردازی در محافل علمی و دانشگاهی داخل.

- مطالعه، بررسی و استفاده دستگاه دیپلماسی رسمی نظام جمهوری اسلامی و نهضت‌های اسلامی از مکتب سپهبد سلیمانی و راهبرد مقاومت به عنوان یک مدل و الگوی موفق نهضتی در راستای تکامل و بهره برداری از دیپلماسی نهضتی.

- ترجمه ادبیات تولید شده در زمینه مکتب سپهبد سلیمانی و مقاومت اسلامی به زبان‌های عموم دنیا: عربی، انگلیسی و سایر و چاپ و انتشار متون تولیدی در موسسه چاپ و انتشاراتی داخل و علی‌الخصوص خارج از ایران.

منابع فارسی

۱. قرآن کریم.
۲. استراس، آنسلم و کوربین جولیت (۱۳۸۷)، اصول روش تحقیق کیفی نظریه مبنایی، مترجم بیوک محمدی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۳. پارسه، رضا و مهدی مظهر نیا (۱۳۹۳)، اثر گذاری در محور ایران، سوریه و حزب الله بر منافع آمریکا در خاورمیانه، فصلنامه سیاست دفاعی، شماره ۸۶، پاییز، صفحات ۱۰۷-۱۳۸.
۴. پوستین چی، زهره (۱۳۹۱)، انقلاب اسلامی ایران و برسازی هنجار سیاسی مقاومت در روابط بین الملل، فصلنامه آفاق و امنیت، سال پنجم، شماره ۱۶، پاییز، صفحات ۴۹-۷۶.
۵. خمینی، سید روح الله (۱۳۷۸)، صحیفه نور، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۶. درخشه، جلال، اصغر افتخاری و محسن ردادی (۱۳۹۴)، تحلیل مضمونی اعتماد در اندیشه آیت الله خامنه ای، فصلنامه جستارهای سیاسی معاصر، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال ششم، شماره سوم، پاییز، صفحات ۵۳-۷۲.
۷. سلیمانی، قاسم (۱۳۹۸)، فیلم حاج قاسم سلیمانی: نترسید و نترسیم و نترسانیم، دسترسی در: iqna.ir
۸. شیرازی، ابوالحسن و رضا پارسه (۱۳۹۳) ف ائتلاف سه گانه ایران، سوریه و حزب الله تاثیر آن بر منافع آمریکا در خاورمیانه، فصلنامه سیاست جهانی، دوره سوم، شماره اولف بهار، صفحات ۷۳-۱۱۴.
۹. علیدادی، شهربانو (۱۳۹۰)، انقلاب ایران و ژئوکالچر مقاومت در سیاست بین الملل، فصلنامه سیاست، شماره ۲۰، زمستان، صفحات ۱۷۵-۱۹۲.
۱۰. قاضی میر سعید، علیرضا و دیگران (۱۳۹۶)، تحلیل مضمون ساخت درون قدرت نیروهای مسلح برای جنگ های آینده از منظر فرماندهی کل قوا، فصلنامه مدیریت نظامی، سال ۱۷، شماره ۴، زمستان، صفحات ۷۷-۱۰۰.
۱۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۵)، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۱۲. مارشال، کاترین و راسمن گرچنب (۱۳۹۰) ف روش تحقیق کیفی، مترج علی پارسائیان، محمد اعرابی، تهران: پژوهش های فرهنگی.

۱۳. محمدی قراسویی، محمد (۱۳۹۶)، مقاومت اسلامی، تهران: الوقت اندیشه سازان نور
alwaght.com
۱۴. مکارم شیرازی، ناصر و جمعی از همکاران (۱۳۵۳)، تفسیر نمونه؛ تفسیر و بررسی تازه درباره
قرآن مجید، ۲۷ جلد، تهران: دارالکتاب الاسلامیه.
۱۵. منصوریان، یزدان (۱۳۸۶)، گراند تئوری چیست و چه کاربردی دارد، مجموعه مقالات همایش
اطلاعات و جامعه اطلاعاتی، اصفهان: دانشگاه اصفهان.
۱۶. میرقادری، کیانی (۱۳۹۱)، بن مایه های ادبیات مقاومت در قرآن، دوره اول، شماره اول، تابستان.
۱۷. نصر الله سید حسن (۱۳۹۸)، پیام تسلیت دبیر کل حزب الله لبنان، در شهادت شهدای خط
مقاومت، ، ۱۳/۱۰/۱۳۹۸: moqawama.ir
۱۸. نصر الله سید حسن (۱۳۹۸)، سخنرانی سید حسن نصرالله، دبیر کل حزب الله لبنان، در مراسم
ختم سیدالشهدای خط مقاومت، سردار حاج قاسم سلیمانی و فرمانده شهید، ابومهدی مهندس،
۱۵/۱۰/۱۳۹۸: moqawama.ir
۱۹. نصر الله سید حسن (۱۳۹۸)، مصاحبه به مناسبت چهلم شهادت مقاومت، ۲۴/۱۱/۱۳۹۸:
moqawama.ir

منابع انگلیسی

1. Attride-Stirling, J. (2001). Thematic Networks: An Analytic Tool for Qualitative Research. *Qualitative Research*, 1(3), 385-405.
2. King, C. Horrocks, 2010. *Interviews in qualitative research*, London: Sage Publications Ltd.
3. B Miles, A. M Huberman, 1994. *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, Canada: Thousand Oaks.
4. Braun, V. & Clarke, V. ,2006. *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, Vol. 3, No.2, pp. 77-101.

